

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 3. 11. 2019

Število objav: 4

Internet: 4

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 0

Inženirska zbornica ...: 1

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 1

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 2

Internet	Naslov	Dinastije: Južna v Ikei, švedskem pohištvenem gigantu s sprejemljivimi cenami		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Svet24.si; 560.268, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 2. 11. 2019		
Stran v zbirki: 8	Avtor	Gašper Petovar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Torej tudi pri Južni ni vse čisto. Radodarna država V zadnjih letih je dejansko opustil borzno posredovanje in se posveča predvsem tekstilu z Lisco in gradbeništvu prek CGP, kjer je pravi denar, tudi od države. Predvsem od države. Erar razkriva, da je družba CGP, d. d., ki jo lastniško obvladuje Južna oziroma zakonca...			

Internet	Naslov	Prerekanje za oslovo senco med dvema strokama		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Delo.si; 463.596, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 2. 11. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije		
Povzetek	...V zadnjih tednih polnijo časopisne stolpce poročila o nesoglasjih med dvema zbornicama: IZS na eni strani ter ZAPS na drugi strani. V zadnjih tednih polnijo časopisne stolpce poročila o nesoglasjih med IZS (Inženirska zbornica Slovenije) , predsednik Črtomir Remec, univ. dipl. inž.) in njihovo Matično sekcijo gradbenikov (predsednik...			

Internet	Naslov	Arhitekti, gradbeniki in druge stroke		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Delo.si; 463.596, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 2. 11. 2019		
Stran v zbirki: 14	Avtor	Branko Zadnik		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...arhitektonsko, strokovno, timsko in interdisciplinarno delo. Estetika vsekakor ni ena od bistvenih zahtev pri načrtovanju stavbe, tudi po trenutno veljavnem (gradbenem zakonu) GZ ne. Arhitektonska zasnova, dimenzije in oblika stavbe so odvisne od niza zunanjih vplivov, kot so prostorski plani, zahteve naročnika, upoštevanje...			

Internet	Naslov	Dinastije: Južna v Ikei, švedskem pohištvenem gigantu s sprejemljivimi cenami		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Pomurje.si; 35.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 2. 11. 2019		
Stran v zbirki: 18	Avtor	Gašper Petovar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Torej tudi pri Južni ni vse čisto. Radodarna država V zadnjih letih je dejansko opustil borzno posredovanje in se posveča predvsem tekstilu z Lisco in gradbeništvu prek CGP, kjer je pravi denar, tudi od države. Predvsem od države. Erar razkriva, da je družba CGP, d. d., ki jo lastniško obvladuje Južna oziroma zakonca...			

Gašper Petovar

Dinastije: Južna v Ikee, švedskem pohištvenem gigantu s sprejemljivimi cenami

1 | 2. Nov 2019, 19:30

Deli na:

Facebook

Twitter

V verigi trgovin s cenovno sprejemljivim pohištvom solidne kvalitete Ikea dobite poleg vsemogočih reči za dom tudi Južno. A seveda le v Sloveniji. Trgovino v Ljubljani namreč gradi CGP iz Novega mesta, ki je v lasti Darija Južne, četrtega najbogatejšega Slovenca, ki je začel bogateti, ko je ustanovil svojo pooblaščno investicijsko družbo (pid) in začel sprejemati certifikate državljanov Slovenije.

Dari Južna, Metličan, ki je svoj imperij postavil v Ljubljani, zdaj pa večino denarja služi z novomeškim CGP.

Dari Južna je med tistimi Slovenci, ki so si v času tranzicije ustvarili kapital s pidi, najmanj razvpit, če ga primerjamo z ostalimi pidovskimi baroni, denimo z **Darkom Horvatom** iz Aktive, kjer naj bi poniknilo več kot sto milijonov evrov, ali pa s **Stanetom Valantom** in njegovim NFD Holdingom, ki je propadel po sodelovanju z **Igorjem Bavčarjem** pri privatizaciji Istrabenza. Dari Južna je v primerjavi z omenjenima in s še nekaterimi ostalimi Slovenci, ki so osnovo svojega premoženja vzpostavili kot lastniki pidov s certifikati slehernikov, precej anonimen oziroma »low profile«, kot rečejo v angleško govorečem svetu. Pa je res?

Perspektiva za Južno

Resen kapital je Južna začel ustvarjati, ko sta z ženo **Vesno** leta 1993 ustanovila podjetje Perspektiva, ki je leta 1996 postalo PERSPEKTIVA FT, d. o. o., prava borzna hiša. To so bila leta trgovanja s certifikati slovenskih državljanov. A pravi denar je prišel nekaj let kasneje. Leta 2000 je Južna od zavarovalnice Tilia kupil družbo za upravljanje Vizija in prav ta nakup se mu je še kako obrestoval; v Viziji je bilo namreč ogromno neizkoriščenih certifikatov, kar mu je omogočilo vlaganja prek Vizije v različna podjetja in tako imenovano pletenje lastniške mreže, ki ostaja do danes. In se še širi.

Politične povezave

Že leto po nakupu Vizije je od Soda kupil 40-odstotni delež enega večjih državnih gradbincev, CGP, nekaj let kasneje pa je Južna s soprogo postal še lastnik sevniške Lisce. Kot rečeno, Južna, sicer Metličan po rodu, je v primerjavi z drugimi pidovskimi baroni in kasnejšimi tajkuni malo znan javnosti. Po mnenju poznavalcev je vzrok ta, da zna spretno krmariti tudi s politiko. Nikoli se ni postavil na eno ali drugo stran slovenskega političnega prostora; čeprav naj bi bil sošolec nekdanjega SDS-ovega ministra in enega vidnejših SDS-ovcev, **Andreja Vizjaka**, je dobro sodeloval tudi z ožjimi sodelavci **Toneta Ropa**, ko je ta nasledil **Janeza Drnovška** na čelu vlade, tudi z ljudmi iz **Pahorjeve** vlade naj bi sodeloval zgledno in tako naprej. Pri čemer poznavalci opozarjajo, da je Južna rad pomagal politikom, če je lahko, a naj bi za svoje usluge politiki vedno znal izstaviti račun in izkoristiti »dobre« oziroma oportune odnose s

politiko. Nekateri ga pri tem vidijo kot nekakšnega lokalnega **Ivana Zidarja**, ki je zase večkrat celo javno povedal, da odlično sodeluje tako s Cerkvijo kot s komunisti.

Bobo

Zakonca Južna imata v lasti okoli deset odstotkov državnega Petrola, kar jima zna ob morebitni prodaji Petrola še oplemenititi račun.

Obsojeni (ne)tajkun

Južna je torej svoj imperij gradil tudi s pomočjo politike, a nikoli na tak način, da bi se ga kateri pol politike želel znebiti. O sebi je medijem večkrat dejal, da ni tajkun, čeprav je njegov način dela podoben drugim slovenskim mogotcem, ki jih imamo za tajkune. Bil je tudi pravnomočno obsojen, pravzaprav se je pogodil s tožilstvom in tako priznal pranje denarja in oškodovanje CGP. Pred šestimi leti, torej leta 2013, mu je zato sodišče naložilo kazen v višini 1,31 milijona evrov (do takrat najvišja dosojena kazen), opraviti pa je moral še 1260 ur koristnega dela ter 187.000 evrov dati v dobrodelne namene. Južna je s tem denarjem »obdaroval« bolnišnice. Torej tudi pri Južni ni vse čisto.

Radodarna država

V zadnjih letih je dejansko opustil borzno posredovanje in se posveča predvsem tekstilu z Lisco in **gradbeništvu** prek CGP, kjer je pravi denar, tudi od države. Predvsem od države. Erar razkriva, da je družba CGP, d. d., ki jo lastniško obvladuje Južna oziroma zakonca Južna, od leta 2003 do oktobra letos od države prejela 624,767.874,58 evra.

Status zakoncev Južna, ki svoj imperij obvladujeta iz ljubljanskega WTC-ja, na Managerjevi lestvici najbogatejših Slovencev tako ni nepričakovan, gibljeta se med elito najbogatejših. Na lestvici najbogatejših leta 2018 sta bila s 100 milijoni premoženja na 12. mestu.

Južna na slabi banki

Je pa zakonca Južna in tudi njune naložbe tako kot vse gospodarstvenike prizadela gospodarska kriza, lep del njunega premoženja se je namreč prenesel na slabo banko oziroma Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB); vendar jima je uspelo pri DUTB poplačati terjatve v vrednosti 62 milijonov evrov in sta spet lastnika vsega svojega premoženja. Nekaj sta odplačala z lastnim denarjem, nekaj pa z dolgoročnimi posojili, ki sta jih najela.

Lastnika Petrola

Dari in Vesna Južna se torej ne ukvarjata več z borznim posredovanjem, imata pa prek dveh holdingov Vizija v lasti poleg CGP še Tiskarno Novo mesto, IGM Strešnik in druge naložbe. Med drugim sta največja »mala delničarja« Petrola, saj imata v lasti skoraj deset odstotkov tega državnega trgovca z naftnimi derivati in energetiko. Zakonca Južna bi lahko prav pri Petrolu odigrala ključno vlogo pri privatizaciji, saj so se potencialni kupci Petrola že zanimali za nakup njunih delnic oziroma za pomoč pri prevzemanju deleža, ki v Petrolu omogoča odločanje.

STA

Na razpisu za gradnjo druge cevi karavanškega predora je CGP Darija Južne pogorel.

Gradbeni posli

Glavni panogi zakoncev Južna sta danes tekstil in **gradbeništvo**. Predvsem slednje je tisto, ki prinaša denar, pa ne zgolj zaradi državnega denarja, čeprav zneski, ki jih CGP-ju nakazuje država, niso zanemarljivi. Pred kratkim je podjetje končalo Lidlov logistični center v Arji vasi – gre za največje skladišče pri nas, zdaj pa bo gradilo še ljubljansko Ikeo. Gradili bodo tudi poslovno-stanovanjski objekt Šumi v centru prestolnice, nakupovalni center Spar v ljubljanski Šiški in še mnoge druge reči. Med drugim je CGP Darija Južne oddal tudi ponudbo za gradnjo druge cevi karavanškega predora. Seveda v posel ne bi šli sami, ampak so se prijavi v kompaniji s podjetji Implenja Österreich in Implenja Švica. Njihova ponudba je bila v višini 121,5 milijona evrov. Izbrani niso bili, saj so bili za pol milijona dražji – celo od konzorcija podjetij, zbranih okoli Kolektorja CPG **Stojana Petriča**, ki naj bi bil po politični liniji glavni kandidat za gradnjo, potem ko so s pritožbami izrinili turški Cengiz, ki bi cev predora gradil za slabih sto milijonov, kar je nekako ista cena, za kakršno svojo polovico gradijo Avstrijci.

Dari Južna ima v času, ko se v Sloveniji na veliko gradi, zlato priložnost, da svoj imperij okrepi, tudi kar zadeva zmanjšanje dolgov; in kot povedo poznavalci, ima vedno možnost podpore tudi med politiki, tako levimi kot desnimi, ki naj bi bili primorani za tako in drugačno podporo Južni pomagati. Ja, nobena Južna ni zastonj, kar bosta gotovo vedela zakonca Dari in Vesna Južna, ki sta iz Metlike prišla v Ljubljano in zdaj gradita za Nemce in Švede, možnost pa imata dejansko povezati Slovenijo z Avstrijo. In obenem še bolj obogateti.

Prerekanje za oslovo senco med dvema strokama

V zadnjih tednih polnijo časopisne stolpce poročila o nesoglasjih med dvema zbornicama: **IZS** na eni strani ter ZAPS na drugi strani.

Objavljeno

02. november 2019 05.00

Posodobljeno

02. november 2019 05.00

Odpre galerijo

Ker že rahlo diši po škandalu, začenja to prerivanje zanimati tudi tiste, ki se sicer za naše delovanje sploh ne bi zmenili! Foto Roman Šipič

Janez Lajovic, arhitekt, ustanovni in častni član obeh zbornic

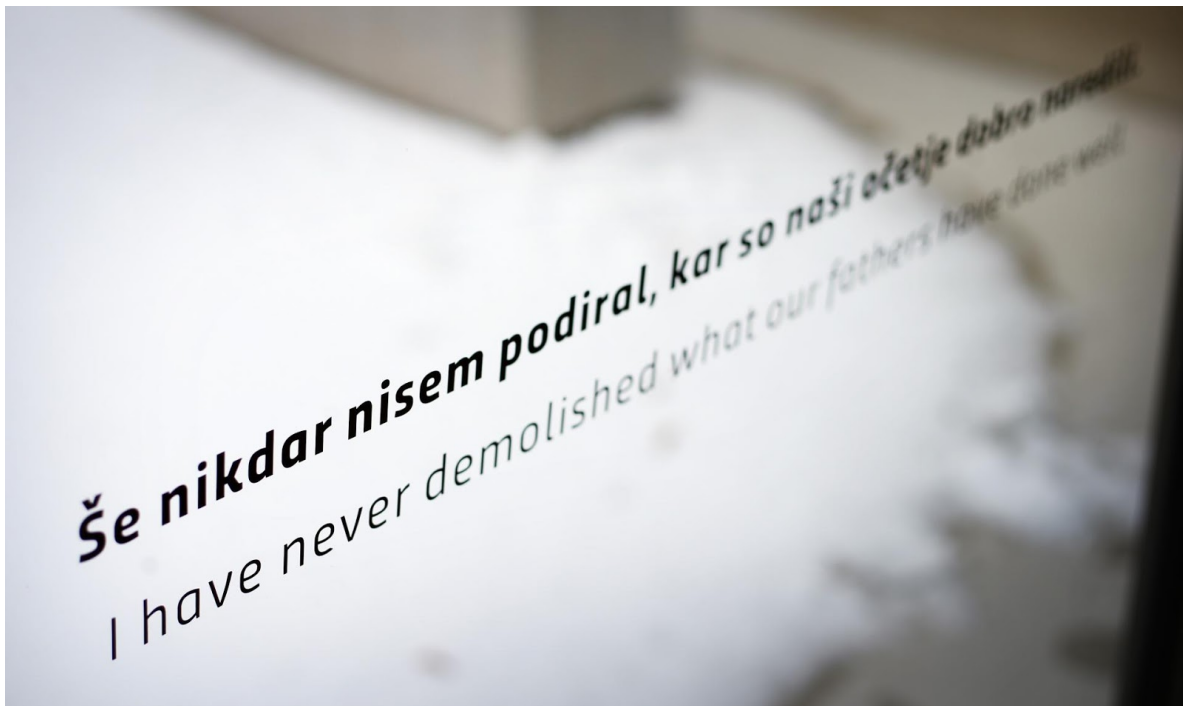
V zadnjih tednih polnijo časopisne stolpce poročila o nesoglasjih med **IZS** (**Inženirska zbornica Slovenije**, predsednik Črtomir Remec, univ. dipl. inž.) in njihovo Matično sekcijo gradbenikov (predsednik Andrej Pogačnik, univ. dipl. inž.) na eni strani ter ZAPS (Zbornica za arhitekturo in prostor) na drugi strani.

Poklical sem oba omenjena predsednika, ki sta bila takoj za to, da se dobimo. Z žal že pokojnim očetom prvega sva začela sodelovati še kot mladeniča, z drugim pa ob začetku njegove strokovne poti, ko nas je za vedno zapustil naš dolgoletni statik inž. Klemenčič. Srečanje starih prijateljev ne bi moglo biti bolj prijetno in kljub manjšim razhajanjem bolj harmonično. Moj namen je bil zgladiti nesoglasja med našima strokama, ki sta ključni za obstoj in razvoj celotnega gradbenega sektorja, ta pa za dobršen del prihodkov gospodarstva. (Ob tej trditvi se iskreno opravičujem vsem drugim kolegom najrazličnejših poklicev, ki

danes sodelujejo domala že pri najmanjšem posegu v prostor in le redki med njimi (še) niso člani ene od obeh zbornic – omemba vsakogar od njih bi že skoraj napolnila polovico tega spisa.) Predvsem pa sem v tem pogovoru hotel zajezi prekipevajoče navdušenje članov ene in druge strani, ki z gorilam podobnim trkanjem po prsih polnijo pisma bralcev.

Po našem večurnem razgovoru sem skoraj verjel, da sem ju prepričal o nesmiselnosti nadlegovanja javnosti še z našimi medsebojnimi odnosi, ko je že tistih v zdravstvu preveč. Sam se v mešanje te kaše nisem nameraval spuščati. A glej, kot da bi se bili zmenili, da se nismo ničesar dogovorili, kot da se sploh nismo srečali, sta se oba prijatelja spet pojavila v Delu in me tako rekoč prisilila, da se oglašim še jaz! Ima pa takšno razgaljanje vsaj eno dobro stran. Ker že rahlo diši po škandalu, začenja to prerivanje zanimati tudi tiste, ki se sicer za naše delovanje sploh ne bi zmenili! Odprla se je torej lepa priložnost, da poskušamo osvetliti, kakšen vpliv imata arhitekt in gradbeni inženir na današnjo Slovenijo in kakšni vlogi bi v jutrišnji – vsaj do korupcije manj tolerantni družbi – morala odigrati. Po plačilu sodeč namreč Slovenci v začetku 21. stoletja veliko bolj cenimo zdravniške in pravniške poklice kot kateregakoli strokovnjaka v **gradbeništvu**, arhitekturi in urejanju prostora.

Za začetek se moramo ponižno dogovoriti, da ni višjega ali nižjega poklica, temveč da se je vsak od nas glede na nagnjenja in lastne danosti izšolal le za določen del opravil ter da se poklici že jutri utegnejo cepiti še bolj, kot so se pospešeno od renesanse do danes; da je vsakršno projektiranje eno od ključnih del v urejanju prostora in **gradbeništvu**: če je projekt zanič, je še tako dobro po njem izveden objekt v svojem najglobljem bistvu slab; da najpomembnejši del projekta niso izvedbeni načrti, temveč nosilna zamisel idejnega načrta najbolje dokazuje prav te dni v Delu prikazana preureditev nekdanje Cukrarne v bodoči vrhunski sprejemni in razstavni prostor Ljubljane. Prikazano spremembo si je bil sposoben zamisliti le arhitekt, zmagovalec natečaja za ta del mesta, in ne kdorkoli od ostalih inženirjev-konzultantov, ki bodo sodelovali pri izvedbi ideje; da – kot v vseh poklicih – tudi med inženirji in arhitekti obstaja širok razpon sposobnosti, in drugič, da osebe, ki so nadarjene (ne pa tudi izučene) celo za zahtevnejše inženirske ali oblikovalske naloge, najdemo v kateremkoli poklicu.

V trnovski hiši velikega arhitekta Jožeta Plečnika, ki je urejena v muzej, so zapisane mojstrove misli. Foto Jožica Suhadolnik

Ob pregledu doslej objavljenega je mogoče ugotoviti:

1. Novi **gradbeni zakon** teži k ureditvi, kakršno imajo v večini držav zahodnega sveta, nekatere še izpred druge svetovne vojne. Da je proti naročniku vodja projekta edini odgovoren za vse napake in pomanjkljivosti projekta ter popolno usklajenost posameznih njegovih delov. Zlasti v pismih bralcev pa so se pojmi za tri odgovorne funkcije »udeležencev gradnje« – za vodjo projekta, vodjo nadzora in vodjo gradnje – večkrat zamešali.

2. Za zdaj je iz obvez projektanta izločen le nadzor nad gradnjo, ki je na zahodu praviloma prav tako v njegovih rokah, že zato, ker naročnik od njega zahteva predvsem, da ne preseže dogovorjenega predračuna. Prav to je eden od glavnih vzrokov za vztrajanje, da vodenje projektov (visokih) stavb ostaja v rokah arhitektov. Kajti ko bomo morali tudi v Sloveniji skričiti neko investicijo na dogovorjeno vsoto, bo prav arhitekt, ki je v svojih popisih določil prav vse elemente in materiale neke stavbe, tisti člen izvedbene verige, ki bo najlažje našel še sprejemljivo rešitev, da bo kljub nižjemu strošku celota še vedno ohranila zaželen videz in primerno kvaliteto.

3. Vendar predstavlja že zdajšnja ureditev za naše arhitekta, zlasti v manjših birojih, komaj obvladljivo spremembo. Še posebej ob čedalje pogostejših zahtevah po enotni BIM-dokumentaciji (ki do zdaj šepa predvsem pri konzultantih) predlagam, da se zbornici dogovorita za nekaj skupnih prostovoljnih tečajev o vodenju projektov in v soglasju z ministrstvom za okolje in prostor (MOP) mogoče najdeta rešitev, ki bo zadovoljila vse.

4. Ne dvomim, da ima vsaj eden od motivov za tako odločen upor članov **IZS** proti nekaterim členom **gradbenega zakona** finančno podlago. Kajti »imeti škarje v rokah« je zelo dvoumna sintagma, čeprav v ničkorupcijski družbi to ne bi smela biti.

5. To, o čemer bi se vsi doslej omenjeni morali začeti resno in iskreno dogovarjati, sta etika in morala naših ravnanj. V času, ko so teorije in tehnične rešitve skoraj do zadnjega detajla na spletu dostopne vsem, v svoji sredi ne bi smeli trpeti kolegov, ki se niti toliko ne potrudijo, da bi se naučili zrisati dostojne, to je racionalne stanovanjske tlorise, in takšno zasnovno ter toplotno zaščito konstrukcije, da se v socialnih stanovanjih ljudem z minimalnimi dohodki ne bi bilo treba neprestano boriti s plesnijo, kašljem in drugimi iz slabe stanovanjske klime izvirajočimi boleznimi otrok!

6. Zadnjo prošnjo bi rad naslovil na ministrstvo za javno upravo in MOP. Kajti kljub vsem naporom za zmanjšanje obsega dokumentacije in potrebnih postopkov se oboji kar nočejo resno skrčiti. Ne, kar se papirja tiče, ne, kar zadeva potreben čas, da se nekaj sprejme ali uredi. Skrajni čas je za temeljito prenovu državne administracije. Vsa Evropa se trudi v to smer. Ali se ne bi mogli vsaj enkrat postaviti med tiste v prvih vrstah?

Arhitekti, gradbeniki in druge stroke

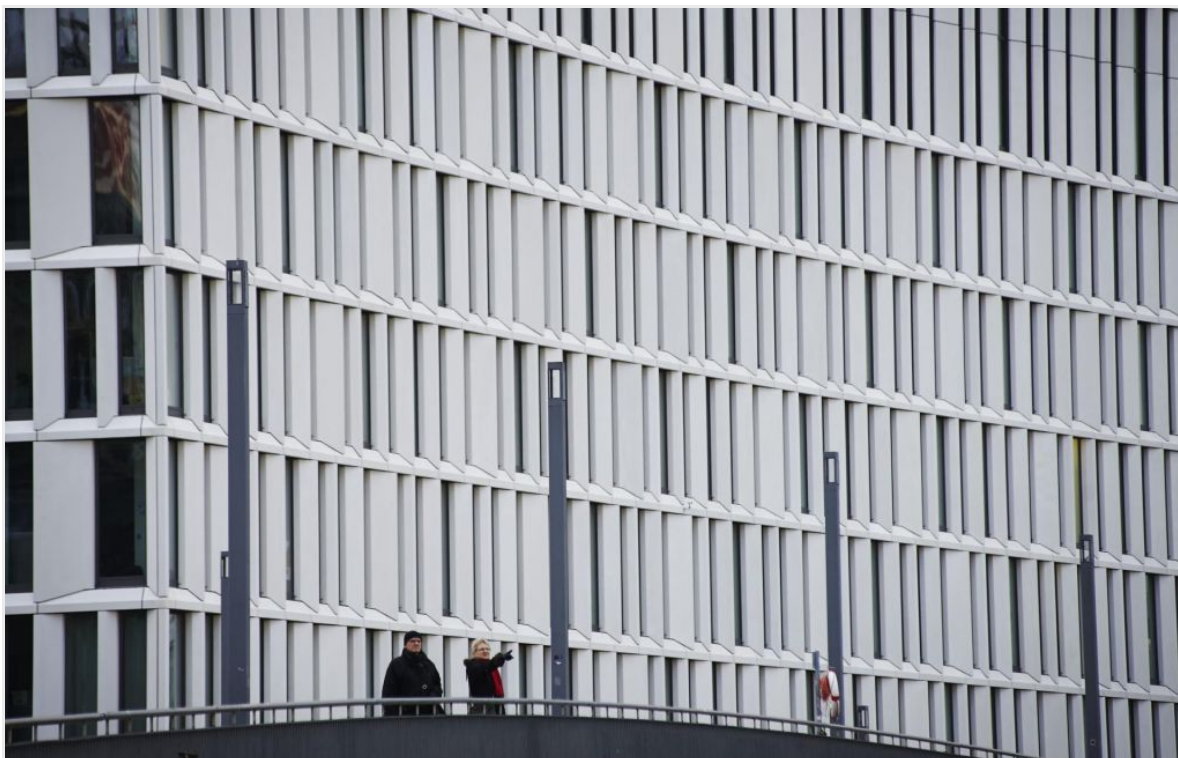
Poraja se mi niz vprašanj, ki izključujejo ekskluzivno vlogo arhitekta pri vodenju projektov stavb ...

Objavljeno

02. november 2019 05.05

Posodobljeno

02. november 2019 05.05

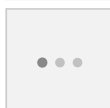
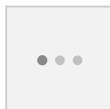

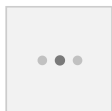
Odprti galerijo

»Estetika vsekakor ni ena od bistvenih zahtev pri načrtovanju stavbe, tudi po trenutno veljavnem (**gradbenem zakonu**) GZ ne.« Fotodokumentacija Dela

dr. Branko Zadnik, univ. dipl. inž. grad., Ljubljana

Za boljše razumevanje napisanega naj poudarim, da cenim arhitekturo kot stroko in v njenih posameznih smereh tudi arhitekturo kot umetnost. Poraja pa se mi niz vprašanj, ki izključujejo ekskluzivno vlogo arhitekta pri vodenju projektov stavb in v prihodnosti verjetno še česa drugega.

Arhitekti poskušajo tudi s pomočjo svoje zbornice ZAPS dokazati, da so pri projektiranju stavb predvsem umetniki in zato edini poklicani za vodenje projekta. Pri tem pozabljajo, da je projektiranje, tudi arhitektonsko, strokovno, timsko in interdisciplinarno delo. Estetika vsekakor ni ena od bistvenih zahtev pri načrtovanju stavbe, tudi po trenutno veljavnem (**gradbenem zakonu**) GZ ne. Arhitektonska zasnova, dimenzije in oblika stavbe so odvisne od niza zunanjih vplivov, kot so prostorski plani, zahteve naročnika, upoštevanje strokovnih standardov, ki predpisujejo minimalne dimenzije prostorov in stavbne opreme, tehnoloških zahtev opreme, ki bo uporabljena v stavbi ... Svoboda umetniškega oblikovanja je tako zelo omejena. Da bi vsak načrt arhitekture poimenovali umetniško delo in posledično avtorsko delo univerzitetnega inženirja arhitekture, z vsemi posledicami, ki jih takšna uvrstitev prinaša, je nerealno in nepošteno, tudi do drugih strok, ki sodelujejo pri zasnovi in načrtovanju objekta. Če potegnem vzporednico z drugimi deli projekta, na primer s statičnimi analizami, lahko trdim, da nikomur iz gradbene stroke ne pade na um, da bi svoj del projektne dokumentacije poimenoval, na primer, umetniško ali znanstveno delo.

Drznil si bom napovedati problematiko, ki izhaja iz želenih avtorskih pravic arhitekta v projektu. To, kar je danes estetsko sprejemljivo, bo jutri tarča kritik samih arhitektov in bo pripeljalo tudi do odločitve lastnika objekta, da bo stanje spremenil po svojem okusu (na primer: fasado iz današnje arhitekturno moderne in estetsko sprejemljive črne barve bo prebarval na belo). Takrat se bo pojavil arhitekt (avtor »umetnine«) ter ugotovil, da je njegovo avtorsko delo spremenjeno (uničeno). Ali bo dosegel vrnitev v prvotno projektno stanje in odškodnino? Estetika je muha enodnevnica in zelo odvisna od okusa posameznika ali skupine posameznikov, ki kreirajo njeno politiko. Izgradnja, na primer stanovanjske hiše, se lahko malokrat deklarira kot arhitektonska umetniška stvaritev in je statistično gledano izredno redek dogodek.

»Zakon se ne bi smel spuščati na raven formiranja projektnega tima, temveč je jasno, da je to naloga in polna odgovornost prevzemnika posla, gospodarskega subjekta, ki nastopa kot Projektant.« Foto Blaž Samec

Aktualni **gradbeni zakon** (GZ) estetike ni uvrstil med bistvene zahteve za stavbe. Estetski kriteriji niso določeni, se pa s časom in v prostoru spreminjajo. Ali je bila zaradi tega v GZ izpuščena revizija načrtov? Ali so bili ti kriteriji ocenjevanja arhitekturnega načrta po zakonu o **graditvi** objektov (ZGO-1) preveč odvisni od individualnih pogledov revidenta in so povzročali preveč težav projektantu arhitekture? Pri ostalih strokah je situacija drugačna, saj se da vsaka projektirana rešitev eksaktno kontrolirati na osnovi standardov ali fizikalnih zakonov.

Arhitekti se očitno čutijo ogrožene pri svojih poslovnih aktivnostih, povezanih z gradnjo stavb, in so napeli vse sile, da bi popolnoma obvladovali to področje. Priznati jim je treba, da so pri tem kar uspešni. Strateško so zasedli veliko večino »odločujočih« (decision-making) mest v strukturi državne uprave (MOP) in dirigirajo simfonijo gradnje po svojih notah. Že priprava novega GZ je jasno pokazala takšno stanje. Praktično so bile zavrjene vse bistvene pripombe inženirske stroke, ki so bile uradno poslane na MOP v času priprave GZ in so kazale odstopanja od arhitektskega videnja problematike. Tudi v praksi se tolmači GZ v prid arhitekturi kot stroki (MOP v navodilih upravnim enotam za izdajanje gradbenih dovoljenj: prevladujoča stroka pri gradnji stavb je arhitektura in zato je lahko vodja projekta izključno arhitekt).

Zanimivo bi bilo vedeti, kako dojemajo kolegi arhitekti razvoj bivalne kulture v smeri »pametne hiše« ali »pametnega mesta« (smart house/smart city). Tu gre za uvajanje najnovejših tehnologij, digitalizacije, avtomatizacije, robotizacije v vsakodnevno bivalno okolje. Ali si tudi na tovrstnih področjih predstavljajo svojo vodilno vlogo? Za zaključek poudarjam, da nimam nič proti, da funkcijo vodje projekta pri stavbah zasede tudi arhitekt, vendar mislim, da je absolutno napačno z zakonom predpisovati, da je to lahko izključno On.

Obstajajo tudi druge stroke, ki so in so bile tudi do sedaj sposobne opravljati to funkcijo. Zakon se ne bi smel spuščati na raven formiranja projektnega tima, temveč je jasno, da je to naloga in polna odgovornost prevzemnika posla, gospodarskega subjekta, ki nastopa kot Projektant.

Dinastije: Južna v Ikei, švedskem pohištvenem gigantu s sprejemljivimi cenami

Gašper
Petovar,
2. 11.
2019

Bobo Dari Južna, Metličan, ki je svoj imperij postavil v Ljubljani, zdaj pa večino denarja služi z novomeškim CGP.

Slovenija

V verigi trgovin s cenovno sprejemljivim pohištvom solidne kvalitete Ikea dobite poleg vsemogočih reči za dom tudi Južno. A seveda le v Sloveniji. Trgovino v Ljubljani namreč gradi CGP iz Novega mesta, ki je v lasti Darija Južne, četrtega najbogatejšega Slovenca, ki je začel bogateti, ko je ustanovil svojo pooblaščno investicijsko družbo (pid) in začel sprejemati certifikate državljanov Slovenije.

Dari Južna je med tistimi Slovenci, ki so si v času tranzicije ustvarili kapital s pidi, najmanj razvpit, če ga primerjamo z ostalimi pidovskimi baroni, denimo z **Darkom Horvatom** iz Aktive, kjer naj bi poniknilo več kot sto milijonov evrov, ali pa s **Stanetom Valantom** in njegovim NFD Holdingom, ki je propadel po sodelovanju z **Igorjem Bavčarjem** pri privatizaciji Istrabenza. Dari Južna je v primerjavi z omenjenima in s še nekaterimi ostalimi Slovenci, ki so osnovo svojega premoženja vzpostavili kot lastniki pidov s certifikati slehernikov, precej anonimen oziroma »low profile«, kot rečejo v angleško govorečem svetu. Pa je res?

Perspektiva za Južno

Resen kapital je Južna začel ustvarjati, ko sta z ženo **Vesno** leta 1993 ustanovila podjetje Perspektiva, ki je leta 1996 postalo PERSPEKTIVA FT, d. o. o., prava borzna hiša. To so bila leta trgovanja s certifikati slovenskih državljanov. A pravi denar je prišel nekaj let kasneje. Leta 2000 je Južna od zavarovalnice Tilia kupil družbo za upravljanje Vizija in prav ta nakup se mu je še kako obrestoval; v Viziji je bilo namreč ogromno neizkoriščenih certifikatov, kar mu je omogočilo vlaganja prek Vizije v različna podjetja in tako imenovano pletenje lastniške mreže, ki ostaja do danes. In se še širi.

Politične povezave

Že leto po nakupu Vizije je od Soda kupil 40-odstotni delež enega večjih državnih gradbincev, CGP, nekaj let kasneje pa je Južna s soprogo postal še lastnik sevniške Lisce. Kot rečeno, Južna, sicer Metličan po rodu, je v primerjavi z drugimi pidovskimi baroni in kasnejšimi tajkuni malo znan javnosti. Po mnenju poznavalcev je vzrok ta, da zna spretno krmariti tudi s politiko. Nikoli se ni postavil na eno ali drugo stran slovenskega političnega prostora; čeprav naj bi bil sošolec nekdanjega SDS-ovega ministra in enega vidnejših SDS-ovcev, **Andreja Vizjaka**, je dobro sodeloval tudi z ožjimi sodelavci **Toneta Ropa**, ko je ta nasledil **Janeza Drnovška** na čelu vlade, tudi z ljudmi iz **Pahorjeve** vlade naj bi sodeloval zgledno in tako naprej. Pri čemer poznavalci opozarjajo, da je Južna rad pomagal politikom, če je lahko, a naj bi za svoje usluge politiki vedno znal izstaviti račun in izkoristiti »dobre« oziroma oportune odnose s politiko. Nekateri ga pri tem vidijo kot nekakšnega lokalnega **Ivana Zidarja**, ki je zase večkrat celo javno povedal, da odlično sodeluje tako s Cerkvijo kot s komunisti.

Bobo	Zakonca Južna imata v lasti okoli deset odstotkov državnega Petrola, kar jima zna ob morebitni prodaji Petrola še oplemenititi račun.
-------------	---

Obsojeni (ne)tajkun

Južna je torej svoj imperij gradil tudi s pomočjo politike, a nikoli na tak način, da bi se ga kateri pol politike želel znebiti. O sebi je medijem večkrat dejal, da ni tajkun, čeprav je njegov način dela podoben drugim slovenskim mogotcem, ki jih imamo za tajkune. Bil je tudi pravnomočno obsojen, pravzaprav se je pogodil s tožilstvom in tako priznal pranje denarja in oškodovanje CGP. Pred šestimi leti, torej leta 2013, mu je zato sodišče naložilo kazen v višini 1,31 milijona evrov (do takrat najvišja dosojena kazen), opraviti pa je moral še 1260 ur koristnega dela ter 187.000 evrov dati v dobrodelne namene. Južna je s tem denarjem »obdaroval« bolnišnice. Torej tudi pri Južni ni vse čisto.

Radodarna država

V zadnjih letih je dejansko opustil borzno posredovanje in se posveča predvsem tekstilu z Lisco in **gradbeništvu** prek CGP, kjer je pravi denar, tudi od države. Predvsem od države. Erar razkriva, da je družba CGP, d. d., ki jo lastniško obvladuje Južna oziroma zakonca Južna, od leta 2003 do oktobra letos od države prejela 624,767.874,58 evra. Status zakoncev Južna, ki svoj imperij obvladujeta iz ljubljanskega WTC-ja, na Managerjevi lestvici najbogatejših Slovencev tako ni nepričakovan, gibljeta se med elito najbogatejših. Na lestvici najbogatejših leta 2018 sta bila s 100 milijoni premoženja na 12. mestu.

Južna na slabi banki

Je pa zakonca Južna in tudi njune naložbe tako kot vse gospodarstvenike prizadela gospodarska kriza, lep del njunega premoženja se je namreč prenesel na slabo banko oziroma Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB); vendar jima je uspelo pri DUTB poplačati terjatve v vrednosti 62 milijonov evrov in sta spet lastnika vsega svojega premoženja. Nekaj sta odplačala z lastnim denarjem, nekaj pa z dolgoročnimi posojili, ki sta jih najela.

Lastnika Petrola

Dari in Vesna Južna se torej ne ukvarjata več z borznim posredovanjem, imata pa prek dveh holdingov Vizija v lasti poleg CGP še Tiskarno Novo mesto, IGM Strešnik in druge naložbe. Med drugim sta največja »mala delničarja« Petrola, saj imata v lasti skoraj deset odstotkov tega državnega trgovca z naftnimi derivati in energetiko. Zakonca Južna bi lahko prav pri Petrolu odigrala ključno vlogo pri privatizaciji, saj so se potencialni kupci Petrola že zanimali za nakup njihovih delnic oziroma za pomoč pri prevzemanju deleža, ki v Petrolu omogoča odločanje.

STA Na razpisu za gradnjo druge cevi karavanškega predora je CGP Darija Južne pogorel.

Gradbeni posli

Glavni panogi zakoncev Južna sta danes tekstil in **gradbeništvo**. Predvsem slednje je tisto, ki prinaša denar, pa ne zgolj zaradi državnega denarja, čeprav zneski, ki jih CGP-ju nakazuje država, niso zanemarljivi. Pred kratkim je podjetje končalo Lidlov logistični center v Arji vasi – gre za največje skladišče pri nas, zdaj pa bo gradilo še ljubljansko Ikeo. Gradili bodo tudi poslovno-stanovanjski objekt Šumi v centru prestolnice, nakupovalni center Spar v ljubljanski Šiški in še mnoge druge reči. Med drugim je CGP Darija Južne oddal tudi ponudbo za gradnjo druge cevi karavanškega predora. Seveda v posel ne bi šli sami, ampak so se prijavi v kompaniji s podjetji Implenia Österreich in Implenia Švica. Njihova ponudba je bila v višini 121,5 milijona evrov. Izbrani niso bili, saj so bili za pol milijona dražji – celo od konzorcija podjetij, zbranih okoli Kolektorja CPG **Stojana Petriča**, ki naj bi bil po politični liniji glavni kandidat za gradnjo, potem ko so s pritožbami izrinili turški Cengiz, ki bi cev predora gradil za slabih sto milijonov, kar je nekako ista cena, za kakršno svojo polovico gradijo Avstrijci.

Dari Južna ima v času, ko se v Sloveniji na veliko gradi, zlato priložnost, da svoj imperij okrepi, tudi kar zadeva zmanjšanje dolgov; in kot povedo poznavalci, ima vedno možnost podpore tudi med politiki, tako levimi kot desnimi, ki naj bi bili primorani za tako in drugačno podporo Južni pomagati. Ja, nobena Južna ni zastoj, kar bosta gotovo vedela zakonca Dari in Vesna Južna, ki sta iz Metlike prišla v Ljubljano in zdaj gradita za Nemce in Švede, možnost pa imata dejansko povezati Slovenijo z Avstrijo. In obenem še bolj obogateti.